

lämnat i Lilla Katekesen,²⁴⁾ ²⁵⁾ men i Stora Katekesen återfinnes det i samtliga av honom åsyftade arbeten.²⁶⁾ Det heter i Billings utgåva: 'Härtill tjänar ... ock det, att barnen korsa sig, när de se och höra något syndigt och förskräckligt, sägande med andakt: Gud bevarare oss ...'

1948 års kyrkomöte uttalade, att handboken alltid varit återhållsam, när det gällt föreskrifter om de liturgiska åtbörderna. Både medeltidens och reformationstidevarvets gudstjänstformulär bestyrka, att detta uttalande även gäller korstecknet.²⁷⁾

Bengt Stolt.

²⁴⁾ Det finnes dock omnämnt i den 'officiella' upplaga, som år 1880 utgavs på Ev. Fosterlandsstiftelsens förlag, s. 353—354.

²⁵⁾ Fjellstedts utgåva av 1853, som icke nämner korstecknet, uppges vara en 'övergångsform till det privata editionerna' (Kj, Våra bek. skr. s. 265), medan upplagan av 1854, som omnämner korstecknet, enligt citatet ovan är en 'privat' edition. Att så skulle vara fallet antydes ej i Kj:s första uppsats, som icke går in på frågan om korstecknen.

²⁶⁾ Broocmans utgåva 1730 s. 55; utg. Umeå 1842 s. 282 spalt 1; Uppsala 1853 s. 42; Stora Katekesen, utg. i Norrköping 1880 s. 18; Ev. Fosterlandsstiftelsens utg. 1880 s. 375; Billings utg. 1895 och 1914 s. 318 sp. 2.

I Kjällerströms uppsats om bekännelseskriterierna framhålles (s. 267), 'att i dessa upplagor den svenska texttraditionen icke förvanskats. Nämnda upplagor kunna därför betecknas som kyrkligt officiella'. Detta uttalande förefaller dubiöst, då en av upplagorna nämner korstecknet i Lilla Katekesen, de andra icke. Påståendet synes också gälla Fjellstedts båda upplagor.

²⁷⁾ Enligt biskop G. Aulén föreligger intet hinder för korstecknets användande vid välsignelsen. (Strängnäs stifts prästmöteshandlingar 1948, s. 83). Aulén tillfogar: 'Denna mening har konfirmerats av 1948 års kyrkomöte'. Då Aulén varit med om att formulera kyrkomötets uttalande, bör hans tolkning vara korrekt.

Recensioner.

Ett förslag till evangeliebok. Proposed Pericops for the Tamil Evangelical Lutheran Church. Madras 1951.

I januari d. å. publicerades i Madras förslag till nya texter för Kyrkoåret att brukas i den från svenska Kyrkan missionerade Tamilkyrkan. På

uppdrag av H. H. Biskopen Johannes Sandegren har Gurukul fakulteten under ledning av Dr Sigfrid Estborn och med missionär E. Wängsjö som synnerligen verksam sekreterare utarbetat förslaget.

Ledande principer ha varit att låta traditionen så vitt möjligt bevaras, att

om möjligt finna ett i alla texter genomgående budskap för var söndag, att fullt utnyttja det Nya Testamentet samt även låta Gamla Testamentet i högre grad än tidigare varit fallet komma till sin rätt. Lojaliteten mot traditionen har medfört att man till säkert stor vinning återinför Marie Bebådelses dag, Mikaelsmässodagen samt Alla Helgons dag. Skärtorsdag firades redan tidigare. Vidare flyttas den hitillsvarande hotdagen i Tamilkyrkan till askonsdag som återfår sina gamla texter. Ett synnerligen berömvärdt förslag.

S:t Stephans dag flyttas från annandag Jul till söndagen efter jul. Traditionalisten, som väl förstår den psykologiska bakgrunden till ändringen, undrar om icke detta är onödigt. Är det inte så att protomartyrens festdag var stadfäst innan julen kom in i kalendern? Dopets söndag föreslås flyttad till söndagen efter Trettondedagen. Mycket talar för den åtgärden, en djärvare restauration hade varit att återinföra doptanken på själva Epiphania. Kristi förklaringsdag föreslås flyttad till söndagen före Septuagesima, Quinquagesima återställes till i sin traditionella karaktär. Brott mot traditionen av svårare slag synes ha begåtts då man som evangelium på Kristi Himmelfärdsdag och Pingstdagen har låtit de gamla epistlarna inträda. Det är sannt, att hela Bibeln kan ses ur både lagens och evangeliets synpunkt, men det är lika visst samt att traditionellt och liturgiskt finnes blott fyra evangelier och blott dessa kunna brukas i liturgien som evangelium. Den senaste svenska revisionen gjorde här ett undantag för Kristi Himmelfärdsdag (varför där inte bruka ev. enl. Lukas?) samt Kyrkmässa. Man har anledning hoppas att en sådan förvirring inte sprider sig. En likartad synd, som i någon

mån begåtts i den svenska evangelieboken ehuru först på 1900—talet i större omfattning, är bruket av psaltaren som textläsning. Psaltaren är en sångbok och den skall i gudstjänsten brukas dels i tidegården dels i mässans sånger etc.

Försöket att få texterna att förkunna samma budskap är väl ett gott uppslag, som har gamla traditioner, men som icke har ansetts nödvändigt. Den sista svenska förändringen gick hårt fram över epistlarna. När vi nu brukat den nya ordningen har det väl visat sig att det gamla ofta var bättre. Det var bl. a. bristande kunskap i den fornkyrkliga uppfattningen av texternas budskap som orsakade förändringen. Dessa harmoniseringar bli så ofta ensidiga och tidsbetonade att man åtminstone med vår nya erfarenhet finner anledning till att rekommendera varsamhet. Det synes ock som hade man i detta förslag varit avsevärt skonsammare. Ha våra bröder i Indien funnit svagheten i vår nya evangelibok?

Nya Testamentet har kommit flitigt till sin rätt genom att tre serier med läsning ur breven och evangelierna upptagits. Detta synes vara utomordentligt bra i synnerhet som G. T. rikligare kommit att brukas genom att var sön- och helgdag fått en G. T. läsning. Avsikten är att åtminstone på vissa större högtidsdagar denna tredje läsning skall användas vid altaret före episteln. Därmed har en urgammal tradition upptagits, en tradition som fanns i den svenska medeltidskyrkan. Man ser med tillfredsställelse att t. ex. juldagen nu har de tre medeltida texterna. Måhända hade större kännedom om medeltida tradition t. ex. från Missale Lundense varit till hjälp.

Glädjande är att bland de många goda överskrifterna för söndagarna

även finna (på Annandag Pingst)
»Den heliga katolska Kyrkan.»

Förslaget är synnerligen värdefullt och torde bli av viss betydelse, när vår egen Kyrka nästa gång går att förändra eller förbättra ordningen för textläsningarna.

Eric Segelberg.

För bl. kör: Motetter av Vald. Söderholm 150:de psalmen av Yngve Norén Liturgiska falsobordonesättningar av Albert Runbäck.

För orgel: Tre orgelkoraler av Åke Kullnes. Tre pingstmelodier av David Vikander.

Solosånger: Fyra sånger till texter av Lina Sandell av Jacob Nyvall Bröllopspsalm av Henry Lindroth. Allt fick sin vigning, häfte utgivet av Albert Runbäck. Henry Lindroths Bröllopspsalm är utg. av Diak. Allt det övriga av Nord. Musikförlaget.

Vald. Söderholms nya motetter röjer tydliga förnyelsesträvanden. De äro komponerade till latinska bibeltexter, och äro tydligen icke avsedda att sjungas på annat språk. Detta förhållande, samt de relativt höga krav körsatsen ställer på korister och ledare, gör motetterna något exklusiva. I stilhänseende skulle man måhända kunna skönja ett visst släktskap med Hilding Rosenbergs motetter, men Söderholms äro, trots det »tidsbetonade», mera knutna till den klassiska kyrkomusikaliska körtraditionen. Är det rätt att säga, att Söderholm, i högre grad än Rosenberg, känner sig förpliktad inför det ganska odefinierbara begreppet »kyrklig stil»? I vilket fall som helst: Söderholm har i dessa motetter skapat värdefull musik. Han visar en fin inlevelseförmåga i textens affekter och äger

den erfarne körledarens utvecklade sinne för körklang. Motetternas titlar äro: »Beati qui lugent» (Matt. 5:4), »Domine, ne in furore tuo arguas me» (Psalt. 6:1-5), vilken för anmälaren verkar vara den mest inspirerade av de tre: slutligen »Memento nostri, Domine» (Psalt. 106: 4-5).

Den som inte får en chock när han hör inledningstakterna i Yngve Noréns tonsättning av den 150:de psalmen torde »lida» av en okunnighet om populära operettmelodier som måste betecknas som onormal. De två första takterna äro nämligen exaktlika inledningstakterna i en alltför välkänd visa ur en Kalman-operett. Likheten må vara medveten eller omedveten, den verkar i varje fall synnerligen utmanande. Det torde bliva svårt att övervinna chockskadan medan resten av kompositionen spelas.

»Körsång vid Skörde-vesper» är titeln på ett häfte utgivet av Alb. Runbäck. Ritualmässigt följer det i stort sett ordningen för tidegårdens vesper. Psaltarpsalmen (nr 67 8:de psalmtönen) och Magnificat (i 5:te psalmtönen) äro satta i falsobordonesättning, en princip, om vars berättigande undertecknad är tveksam *bl. a.* därför, att det flerstämmiga reciterandet i psalmtön nödvändigtvis måste bliva hämmande på den flödande pulsen. Här om någonstädes förefaller mig enstämighetens företrädare vara självklart även ur andra synpunkter, vilka här ej kunna beröras. Att psalmer i falsobordonesättningar kunna ha ett värde när det gäller att, för åhörarnas skull, göra recitationen mera omväxlande medgives. Ovanstående sättning har fyrstämmiga körsvar. Ytterligare ett par psalmer i dylika sättningar har samme utgivare: Psalm 34 »Jag vill lova Herren», satt i den vackra 9:de psalmtönen med c. f. i tenoren i de fyrstämmiga kör-

svaren, samt Psalm 145: II »Nädig och barmhärtig är Herren» för tre-stämmig dam- eller barnkör.

För orgel föreligger nya verk av Ake Kullnes och David Vikander. Den förstnämnda »Tre orgelkoraler» äro: »Var hälsad sköna morgonstund», »Jesus är min hägnad» samt »Lov vare dig, o Jesu Krist». Med sina omisskännliga drag av orgelbarock äro de mer eller mindre att anses som pastischer, men personliga tonfall saknas inte. Den väl genomförda polyfona orgelsatsen är gjord med fin musikalisk känsla och ett bra sinne för instrumentet. Wikanders »Tre pingstmelodier» (Sv. ps. 132, 133 och 138) äro koralförspel, äro i formen mindre och ej så musikaliskt genomarbetade som Kullnes' orgelkoraler.

Ett antal nya solosånger ha utkom-

mit. Bröllopspsalm av Henry Lindroth (ord av John Nilsson) skulle, vad stilen beträffar, kunna uppfattas som en praktiskt användbar kompromiss emellan kyrkligt och profant. Jacob Nyvall har skrivit »Fyra sånger till texter av Lina Sandell» Av dessa verkar den första, »Löftets stjärnor», vara den bästa. Den är innerlig och folkligt enkel och Nyvall har här anslagit en pietistisk ton som verkar på något sätt naturlig och äkta. — Ett nytt album av Albert Runbäck »Allt fick sin vigning» innehåller solosånger och duetter för kyrkliga förrättningar och musikandakter. Melodierna äro dels koralmelodier, men de flesta äro nykomponeringar av Runbäck. Häftet innehåller 17 sånger och kan rekommenderas till praktiskt bruk.

Lars Edlund.

Laurentius Petri Sällskapet

I. Sommarkonvent 1951.

LPS:s sommarkonvent i S:t Olofs kapell i Tylösand hade samlat ett fyrtiotal deltagare, präster, kyrkomusiker och övriga intresserade. För ledningen av den gregorianska sången svarade kyrkoherde Arthur Adell och

för den polyfona sången musikdirektören Lars Edlund, Tranås. Det kan utan överdrift sägas, att sången vid detta konvent i det hela klingade utomordentligt. Det är tydligt, att LPS:s tioåriga arbete icke varit helt förgä-